

kancelarie rp

kancelarierp.pl

Kancelarie RP to nowa jakość w usługach prawnych. W serwisie baza ponad 200 dokumentów, przyjazny i prosty generator oraz sieć wysoko wyspecjalizowanych prawników dostępnych na wyciągnięcie ręki.

Po wypadku można domagać się zapłaty

KODEKS CYWILNY | Roszczenia rodziny zmarłego pracownika po wypadku przy pracy muszą mieć uzasadniony, wyważony charakter. Nie mogą być nadmiernym obciążaniem pracodawcy.

Roszczenia przysługujące rodzinie zmarłego wskutek wypadku przy pracy uregulowane zostały w art. 446 Kodeksu cywilnego, który stanowi wyjątek od ogólnej zasady, że roszczenia typu odszkodowawczego przysługują wyłącznie osobom bezpośrednio dotkniętym skutkami wypadku.

W związku z wypadkiem przy pracy, rodzinie zmarłego pracownika, przysługują następujące roszczenia:

- o zwrot kosztów leczenia i pogrzebu,
- o rentę,
- o jednorazowe odszkodowanie,
- o zadośćuczynienie za krzywdę z powodu śmierci osoby bliskiej (omówienie tego roszczenia zostało pominięte ze względu na obszerność zagadnienia, a przy tym jest ono przedmiotem wielu opracowań, związanych z naruszeniem dóbr osobistych i szkodami na osobie).

PRACA I WYPADEK

Za wypadek przy pracy, uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą (art. 3 ust. 1 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych).

Warunkiem posiadania wymienionych roszczeń przez rodzinę zmarłego jest śmierć poszkodowanego na skutek uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, które nastąpiło w związku z pracą. Nie ma wpływu na istnienie roszczeń czas, kiedy nastąpił zgon w stosunku do daty wypadku przy pracy. Warunkiem koniecznym istnienia roszczeń rodziny zmarłego pracownika jest natomiast związek przyczynowy między tym zdarzeniem a śmiercią pracownika. Omawiane przepisy Kodeksu cywilnego nie znajdują zastosowania, w przypadku, gdy winnym wypadku przy pracy jest sam pracownik.

Jeśli chodzi o roszczenie tj. o zwrot poniesionych kosztów leczenia i pogrzebu, to przysługuje ono temu, kto je poniósł, niezależnie od tego, czy jest spadkobiercą poszkodowanego.

Jeżeli rodzina zmarłego pracownika poniosła wydatki związane z leczeniem zmarłego, a także pogrzebem (ponad wysokość zasiłku pogrzebowego uzyskanego z ZUS), wówczas przysługuje członkom rodziny roszczenie o zwrot środków pieniężnych w tym zakresie, pod warunkiem udowodnienia wysokości wydatków i kosztów oraz zasadności ich poniesienia. Ważnym elementem roszczeń rodziny jest granica obowiązku zwrotu kosztów pogrzebu, którą wyznaczają zwyczaj przyjęte w danym środowisku. Nie można utożsamiać określenia „zwyczaj przyjęte w danym środowisku” z kosztami poniesionymi przez konkretną osobę w konkretnym przypadku (**wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2007 r., sygn. V CSK 459/06**). Rodzina zmarłego jest uprawniona, aby do kosztów pogrzebu zaliczyć, wydatki związane m.in. przewozem zwłok, zakupem trumny, kościelnym pochówkiem, postawieniem nagrobka oraz z kupnem kwiatów, odzieży żałobnej, czy poczęstunkiem gości. Zgodnie z orzecznictwem za przedczesne należy uznać żądanie pokrycia kosztów nagrobka przed jego wzniesieniem (**wyrok Sądu Najwyższego z 4 czerwca 1998 r., sygn. II CKN 852/97**).

Koszty leczenia i renta

W przypadku zwrotu kosztów leczenia, należy posilkować się art. 444 kodeksu cywilnego. Orzecznictwo Sądu Najwyższego w zakresie obowiązku pokrycia kosztów leczenia wskazuje, iż żądanie to jest uprawnione, jeżeli ich poniesienie było konieczne i celowe (**wyroki Sądu Najwyższego: z 16 stycznia 1981 r., sygn. I CR 455/80 oraz z 14 maja 1997 r., sygn. II UKN 113/97**). Niezwykle ważną kwestią jest należyte udokumentowanie roszczenia o zwrot w/w kosztów, gdyż rodzina zmarłego musi wykazać, iż koszty te faktycznie zostały poniesione, a także, że pozostają one w związku z wypadkiem przy pracy. Przydatne mogą być więc np. paragony, rachunki, faktury, umowy, zeznania świadków, wiadomości elektroniczne oraz inne.

Kolejnym uprawnieniem rodziny zmarłego pracownika wskutek wypadku przy pracy jest żądanie renty od pracodawcy (art. 446 & 2 Kodeksu

ZDANIEM AUTORA

Łukasz Robaszkiewicz

radca prawny
z Kancelarii Radców Prawnych
Prządka Robaszkiewicz

Ważną kwestią jest wypłata odszkodowania w przypadku posiadania przez pracownika ubezpieczenia na życie, m.in. tzw. grupowego ubezpieczenia na życie, obejmującego również swoim zakresem ubezpieczenie zgonu z tytułu wypadków przy pracy. Często jest to wykorzystywane przez pracodawców do odmowy wypłaty stosownego odszkodowania, którzy kwestionują jego wysokość, wskazując na okoliczność wypłaty odszkodowania z tytułu posiadanego przez pracownika ubezpieczenia. Kwestia ta została już w sposób jednoznaczny rozstrzygnięta w orzecznictwie, zgodnie z którym nie ulega zaliczeniu na poczet odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. suma pieniężna otrzymana z ubezpieczenia zawartego przez bezpośrednio poszkodowanego (lub na jego rzecz) z PZU ani też kwota pochodząca z innych tytułów i od innych podmiotów niż osoby odpowiedzialne za szkodę. Nie wyłącza też uprawnienia do odszkodowania otrzymanie odprawy pośmiertnej, zasiłku pogrzebowego czy płacenie renty przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (**wyrok Sądu Najwyższego z 11 stycznia 1967 r., sygn. I PR 510/66**). ©

RZECZPOSPOLITA TYDZIEŃ TEMU PISALIŚMY O:

Małgorzata Arciuch: W trakcie rozwodu możliwe jest zobowiązanie małżonka do tożenia na rzecz drugiego, nawet wówczas, gdy małżonkowie nie mają dzieci lub gdy dzieci uzyskały możliwość samodzielnego utrzymania.

Artykuł dostępny:
kancelarierp.pl/baza-wiedzy

(**wyrok Sądu Najwyższego z 18 stycznia 1961 r., sygn. IV CR 883/60**).

Sąd przy rozstrzygnięciu kwestii renty obligacyjnej musi ustalić, czy w świetle przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego roszczenia alimentacyjne byłyby zasadne i przez jaki okres. Zasadzona renta nie może być wyższa od kwoty, którą zmarły byłby zobowiązany świadczyć z tytułu obowiązku alimentacyjnego, a przy ustalaniu jej wysokości należy stosować kryteria przyjęte w art. 135 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego) oraz w art. 446 § 2 k.c. (G. Bieniek: Komentarz do kodeksu cywilnego, s. 440, LexisNexis 2011).

Drugim rodzajem renty jest tzw. renta fakultatywna, której to istnienie zależy od spełnienia dodatkowych przesłanek, tj. aby zmarły dostarczał osobom mu bliskim dobrowolnie i stale środków utrzymania oraz, aby za przyznaniem renty odszkodowawczej przemawiały zasady współżycia społecznego. Stale i dobrowolne dostarczanie środków utrzymania należy pojmować jako stan, w którym zmarły pracownikłożył stale i dobrowolnie na rzecz wiastę utrzymanie, a przekazywanie środków pieniężnych nie

miało na celu jedynie podniesienia stopy życiowej osoby, której te środki pieniężne były przekazywane. Oceniając przesłankę zasad współżycia społecznego, należy wziąć pod uwagę stan majątkowy uprawnionego i zobowiązanego, rodzaj stosunków rodzinnych łączących te osoby oraz pobudki, jakimi kierował się zmarły, dokonując świadczeń na rzecz osoby, wobec której nie miał takiego prawnego obowiązku.

Rentę fakultatywną od renty obligacyjnej odróżnia definicja i krąg osób rozumianych jako osoby bliskie. W tej kwestii można posilkować się art. 115 § 11 kodeksu karnego, definiującego pojęcie „osoby najbliższej”, przez które należy rozumieć: małżonka, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo, powinowatych w tej samej linii lub stopniu, osoby pozostające w stosunku przysposobienia oraz ich małżonka a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu. Szczególnym problemem w tej kwestii jest ustalenie zakresu pojęcia osoby pozostającej we wspólnym pożyciu. Warto przytoczyć **uchwałę Sądu Najwyższego z 25 lutego 2016 roku, (sygn. I KZP 20/15)**, zgodnie z którą, którą zmarły byłby zobowiązany świadczyć z tytułu obowiązku alimentacyjnego, a przy ustalaniu jej wysokości należy stosować kryteria przyjęte w art. 135 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego) oraz w art. 446 § 2 k.c. (G. Bieniek: Komentarz do kodeksu cywilnego, s. 440, LexisNexis 2011).

Jednorazowe odszkodowanie

Rodzina zmarłego, pracownika może żądać od pracodawcy jednorazowego odszkodowania (art. 446 § 3 k.c.). Takie uprawnienie przysługuje, jeżeli śmierć pociąga za sobą znaczne pogorszenie sytuacji finansowej rodziny i dotyczy

innego rodzaju szkód majątkowych, które nie mogą być brane pod uwagę przy obliczaniu i uwzględnianiu renty dla rodziny zmarłego pracownika. Ważną kwestią jest zdefiniowanie kręgu osób uprawnionych, tj. „najbliższych członków rodziny zmarłego”. Literatura i orzecznictwo definiują, iż do kręgu osób uprawnionych i objętych niniejszą definicją wlicza się takie osoby, których sytuacja życiowa kształtowała się w pewnej zależności od zmarłego oraz istniał faktyczny stosunek bliskości ze zmarłym. Stopień pokrewieństwa ma natomiast znaczenie wtórne, choć samo pokrewieństwo musi wystąpić. Najczęściej będą to więc małoletnie lub niesamodzielne dzieci, małżonka, pozostający ze zmarłym we wspólnym gospodarstwie domowym. Do kręgu tego zalicza się również dalszych zstępnych i wstępnych, macochę, ojczyma (**wyrok Sądu Najwyższego z 10 grudnia 1969 r., sygn. III PRN 77/69**). Roszczenie, o którym mowa jest uprawnieniem zindywidualizowanym. Po stronie uprawnionych nie zachodzi solidarność, gdyż należy brać pod uwagę indywidualny stosunek krewnego i zmarłego. Dlatego należy liczyć się z sytuacją, iż brak utrzymywania kontaktów, brak zależności pomiędzy krewnym a zmarłym pozbawia członka rodziny zmarłego pracownika uprawnienia do dochodzenia omawianego roszczenia. Opawianie to obejmuje przykładowo roszczenia pracownika o nagrodę jubileuszową w zakładzie pracy, którą by nabył, gdyby nadal pracował w zakładzie pracy bądź odprawę emerytalną wynikającą z zakładowego układu zbiorowego pracy. Oczywiście nie należy zapominać, że rodzina zmarłego musi wykazać wszelkie przesłanki, aby domagać się odszkodowania, zaś w szczególności musi wykazać adekwatny związek przyczynowy między śmiercią osoby bliskiej a znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny zmarłego, a także musi uwzględnić szczególny charakter szkód, jaki ma wyrównać odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. (**wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 1998 r., sygn. II CKN 805/97**). ©

—Łukasz Robaszkiewicz